

ΕΞΟΙΚΕΙΩΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΓΡΑΦΗ

Βιργινία Πολυμεροπούλου

Εργοθεραπεύτρια

Οι παιδαγωγοί πείθονται ολοένα και περισσότερο ότι η εκπαίδευση που λαμβάνει το παιδί από τους γονείς του κατά την βρεφική ηλικία συνιστά παράγοντα αποφασιστικό για την εξέλιξη των νοητικών του ικανοτήτων και την κατάκτηση εννοιών που θα το βοηθήσουν να εργαστεί στη συνέχεια αποδοτικά, με την είσοδό του στο σχολείο.

Από μελέτες που έχουν γίνει, καταδεικνύεται το γεγονός ότι η πιο ενεργητική περίοδος ανάπτυξης – σωματικής και νοητικής του παιδιού είναι το διάστημα από τη γέννηση μέχρι και την ηλικία των 4 χρόνων, οπότε και μπορούμε να λάβουμε σημαντικές πλέον ενδείξεις για τη νοημοσύνη του παιδιού. Εύλογο είναι λοιπόν, ότι τα ερεθίσματα που θα προσφέρουν οι γονείς στο παιδί τα πρώτα χρόνια της ζωής του – και κυρίως η μητέρα, που περνά συνήθως περισσότερο χρόνο με το παιδί- είναι αυτά που θα καθορίσουν την μετέπειτα συναισθηματική και νοητική εξέλιξή του και ακαδημαϊκή πρόοδο.

Ένα παιδί που έχει δεχθεί ποικιλία εμπειριών στο ξεκίνημα της ζωής του είναι λοιπόν ένα παιδί που αναμένουμε να εξελιχθεί ικανοποιητικά σε κάθε τομέα και να έχει καλή επίδοση στο σχολείο.

Οι 6 βασικές προϋποθέσεις που πρέπει να έχει ένα παιδί πριν ξεκινήσει η διδασκαλία γραφής είναι:

- Η ανάπτυξη των μικρών μυών της παλάμης
- Ο οπτικό-κινητικός συντονισμός
- Η ικανότητα του να πιάνει σωστά το μολύβι
- Η ικανότητα του να σχηματίζει ομαλά τα βασικά σχέδια, όπως κύκλους και γραμμές
- Η αντίληψη γραμμάτων, που συμπεριλαμβάνει την ικανότητα του παιδιού να αναγνωρίζει φόρμες ή να βρίσκει ομοιότητες και διαφορές.
- Ο προσανατολισμός στη γραπτή έκφραση που περιλαμβάνει την οπτική ανάλυση των γραμμάτων και των λέξεων καθώς και τη διάκριση δεξιού-αριστερού.

Το παιδί της προσχολικής ηλικίας που δεν είναι σε θέση π.χ. να διακρίνει τα διάφορα μεγέθη και σχήματα ή να συναρμολογήσει ένα παζλ, ενδέχεται να έχει αργότερα μεγάλη δυσκολία στην ανάγνωση και γραφή, καθώς και οι δυο συνιστούν δεξιότητες που προαπαιτούν στην αναγνώριση λεπτών διαφορών ανάμεσα στα γράμματα, προκειμένου να σχηματιστούν συλλαβές, λέξεις και προτάσεις αργότερα.

Καλό θα ήταν ο γονιός να εξοικειώνει το παιδί με τα σύνεργα του γραπτού λόγου από πολύ νωρίς. Χρωματιστά μολύβια και χαρτί μπορούν να δοθούν στο παιδί ήδη από την ηλικία των 18 μηνών. Το φύλλο χαρτιού πρέπει να είναι αρκετά μεγάλο, ώστε να επιτρέπει την ελεύθερη κίνηση του χεριού. Μεγάλα πρέπει επίσης να είναι και τα πρώτα μολύβια, ώστε να μπορεί το παιδί να τα πιάνει με όλο του το χέρι. Αργότερα, καθώς εξελίσσεται ο συναρμονισμός των μυών, γύρω στα 4 χρόνια, μπορείτε να του δώσετε μικρότερα μολύβια, αφού θα είναι πλέον σε θέση να τα πιάνει με το δείκτη και τον αντίχειρα.

Από τα 3 του χρόνια το παιδί είναι συνήθως έτοιμο να αναλάβει δραστηριότητες λεπτής κινητικότητας, όπως:

- να περνάει χάντρες σε μια κλωστή,
- να κυλάει μπίλιες,
- να δουλεύει με πλαστελίνη
- να πιάνει με μια τσιμπίδα μικρά αντικείμενα
- να βιδώνει και να ξεβιδώνει καπάκια

Τέτοιου τύπου δραστηριότητες ενισχύουν τους μύες κάθε δαχτύλου και αναπτύσσουν την χειροτεχνική επιδεξιότητα.

Οι προγραφικές ασκήσεις είναι επίσης αναγκαίες, για την εκμάθηση των γραμμάτων και των αριθμών. Σκοπός τους είναι να θεμελιώσουν και να εδραιώσουν στο παιδί την κατάκτηση της εικόνας του γράμματος αλλά και της αλληλουχίας των κινήσεων που απαιτούνται προκειμένου αυτή να αναπαραχθεί. Το παιδί, για να κατακτήσει πλήρως την κίνηση και την χειρονομία της γραφής, χρειάζεται να ισορροπήσει τις μυϊκές του δυνάμεις και να χειριστεί με ευλυγισία κάθε άρθρωση του χεριού. Η εκπαίδευση αυτή πρέπει να έχει ήδη αρχίσει πριν το παιδί πάρει μολύβι στο χέρι του.

Ένα παιδί είναι έτοιμο για τη γραφή όταν έχει αναπτυχθεί ικανοποιητικά στον οπτικό, κινητικό, αισθητηριακό και αντιληπτικό τομέα. Ο επαρκής συντονισμός της λεπτής κίνησης, δηλαδή των κινήσεων της άκρας χείρας, είναι επίσης απαραίτητος για το σχηματισμό γραμμών με ακρίβεια.

Με τον γραφισμό θα καταπιαστούμε αφού έχει προηγηθεί η εκπαίδευση αυτή.

Οι δραστηριότητες που βελτιώνουν τις προγραφικές δεξιότητες να ξεκινάνε με αφρό, με δακτυλομπογιές, με άμμο ή άλλα μέσα.

Στη συνέχεια οι ασκήσεις μπορούν να γίνουν στον πίνακα ή σε ένα χαρτόνι κολλημένο στον τοίχο, με μαρκαδόρους, ξυλομπογιές, ή με κηρομπογιές. Ασκήσεις που ενδείκνυται για το στάδιο αυτό είναι:

- Σχεδίαση οριζόντιων και κάθετων γραμμών.
- Σχεδίαση ημικύκλιου, κύκλου, τετραγώνου. (Η φορά των σχεδίων είναι πάντα δεξιόστροφη).
- Σχεδίαση κυμάτων
- Σχεδίαση ελατηρίων UUUUUUUU,
- Σχεδίαση κορυφών VVVVVVVV, ΛΛΛΛΛΛΛΛ
- Σχεδίαση σπιτιού, με σχηματισμό αρχικά ενός τετραγώνου και έπειτα μιας κορυφής
- Σχεδίαση τριγώνου.

Από τα 5 τους χρόνια τα παιδιά θα πρέπει ν' αρχίσουν να εκτελούν τις ασκήσεις σε φύλλο χαρτιού πάνω στο τραπέζι. Συχνά ειδικά τις πρώτες φορές το πιάσιμο του μολυβιού είναι αρκετά χαλαρό. Για να το βελτιώσουν, τα παιδιά πρέπει ν' αποκτήσουν αρκετή μυϊκή δύναμη και ευλυγισία των αρθρώσεων. Οι παραπάνω ασκήσεις βοηθούν και σ' αυτό. Επιπλέον, μπορείτε να προσθέσετε ασκήσεις:

- όπου το παιδί οφείλει να χαράξει ένα δρόμο ανάμεσα σε 2 παράλληλες γραμμές.
- με τυπωμένα σχέδια, όπου το παιδί ακολουθεί (πατώντας απλώς από πάνω με το μολύβι) τις γραμμές του σχεδίου, χωρίς να σηκώνει από το χαρτί το μολύβι του.
- όπου το παιδί οφείλει να ενώσει τις τελείες, προκειμένου να αναπαραστήσει ένα συγκεκριμένο πρότυπο που του δίνεται.